

Yhdenvertainen toimintaympäristö: Johtaminen

Essi Huuhka, Turun yliopisto, eshuuh@utu.fi

OHO!-hanke

9.9.2019

Lakien velvoittavuus ohjaa korkeakoulujen toimintaa

- Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa korkeakouluja toimimaan yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Kyse ei siis ole vapaaehtoisuudesta. Käytännössä se kuitenkin vaihtelee, miten yhdenvertaisuuslain tavoitteita toteutetaan.
- Rinteen 1. hallituksen kevään 2019 hallitusohjelmassa on linjattu, että korkeakoulujen tulisi laatia itselleen saavutettavuusohjelmat ohjaamaan niiden toimintaan saavutettavuuden edistämiseksi.

Johto ja saavutettavuus

- Saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden toteutuminen korkeakoulussa on osaltaan kiinni kaikista siellä toimivista yksilöistä, mutta pohjimmiltaan on kyse koko koulussa vallitsevasta ilmapiiristä ja resursseista. Näihin vaikuttaa korkeakoulun johto rehtoreista lähiesimiehiin.
- Korkeimman johdon sitoutuminen voi näkyä etenkin budjetoinnin kautta sekä siten, että esimerkiksi saavutettavuuteen liittyviä vastuita jaetaan. Tällöin tietyille taholle annetaan vastuut sekä resursseja niiden toteuttamiseen.
- Johtavassa asemassa olevien henkilöiden tahdolla on paljon vaikutusta saavutettavuuden toteutumiseen.

Korkeakoulun strategia

Kuva: Stochin ohjaaja lennon aikana, 1942,
kuvaaja Olavi Linnus / Sotamuseo, CC BY
4.0

”Saavutettavuus on lakisääteinen lähtökohta, joten sitä ei erikseen mainita strategiassa.”

-Korkeakoulun johtoon kuuluvan henkilön vastaus OHO!-hankkeessa tehdyssä saavutettavuuskyselyssä, 2018

SA-Kuva

- Saavutettavuus ja yhdenvertaisuus otetaan toisinaan huomioon korkeakoulun strategiassa. Aina näin ei kuitenkaan ole. Korkeakoulujen strategiset tavoitteet vaihtelevat.
- Pelkkä asioiden esiin tuominen strategiassa ei kuitenkaan riitä. Tarvitaan myös tekoja – mikä usein tarkoittaa kysymystä budjetoinnista. Budjetoidaanko saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseen?

Johdon ja opetus- henkilöstön näkemykset saavutettavuuden tilasta eroavat

- OHO!-hankkeessa tehtiin vuonna 2018 kyselyt suomalaisten korkeakoulujen johdolle sekä opetushenkilökunnalle saavutettavuuden nykytilasta. Kyselyiden perusteella johto näkee saavutettavuuden nykytilan paljon valoisammin kuin opettajat.
- Kyselyihin annettuja vastauksia ei voi yksiselitteisesti vertailla, sillä kysymyksenasettelu johdolle ja opettajille oli erilainen.
 - Johdolta kysyttiin enimmäkseen esim. strategiaan ja budjetointiin liittyviä kysymyksiä, kun taas opettajilta kysyttiin heidän arkiseen työhönsä liittyviä asioita.
 - Lisäksi opettajakyselystä saatu aineisto oli paljon laajempi kuin johdolle tehdyn kyselyn aineisto.
 - Joitain johtopäätöksiä voidaan silti tehdä.
 - Vastauksia vertaillaan seuraaville sivuilla →

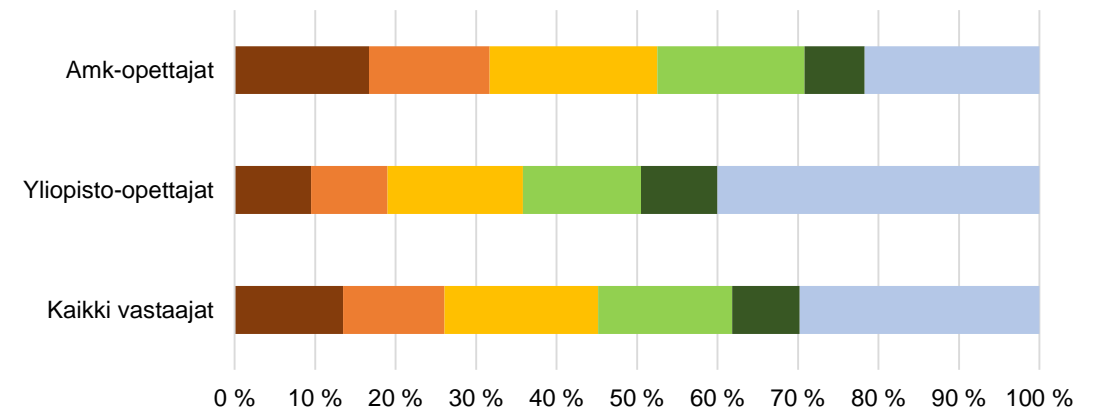
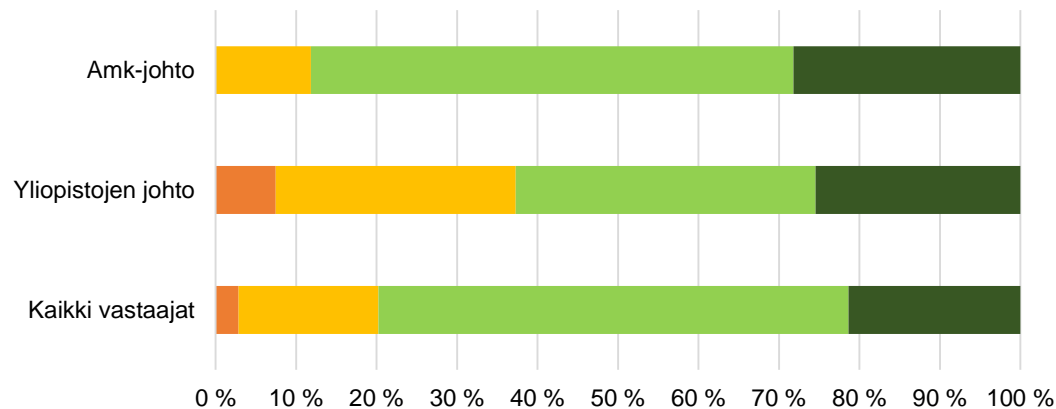
Johdon ja opetushenkilöstön näkemykset saavutettavuuden tilasta eroavat

KORKEAKOULUJEN JOHTO

OPETUSHENKILÖKUNTA

Väite: Saavutettavuus otetaan huomioon korkeakouluni strategiassa

Väite: Saavutettava korkeakoulutus on korkeakoulussani strateginen tavoite

	Kaikki vastaajat	Yliopistojen johto	Amk-johto
■ Huonosti	0%	0%	0%
■ Melko huonosti	3,10%	7,70%	0%
■ Ei hyvin eikä huonosti	18,80%	30,80%	10,50%
■ Melko hyvin	63,20%	38,50%	53,10%
■ Hyvin	23,10%	26,30%	25%
■ EOS	0%	0%	0%

	Kaikki vastaajat	Yliopisto-opettajat	Amk-opettajat
■ Huonosti	13,50%	9,50%	16,70%
■ Melko huonosti	12,60%	9,50%	15%
■ Ei hyvin eikä huonosti	19,10%	16,80%	20,80%
■ Melko hyvin	16,70%	14,70%	18,30%
■ Hyvin	8,40%	9,50%	7,50%
■ EOS	29,80%	40%	21,70%

■ Huonosti ■ Melko huonosti ■ Ei hyvin eikä huonosti ■ Melko hyvin ■ Hyvin ■ EOS

■ Huonosti ■ Melko huonosti ■ Ei hyvin eikä huonosti ■ Melko hyvin ■ Hyvin ■ EOS

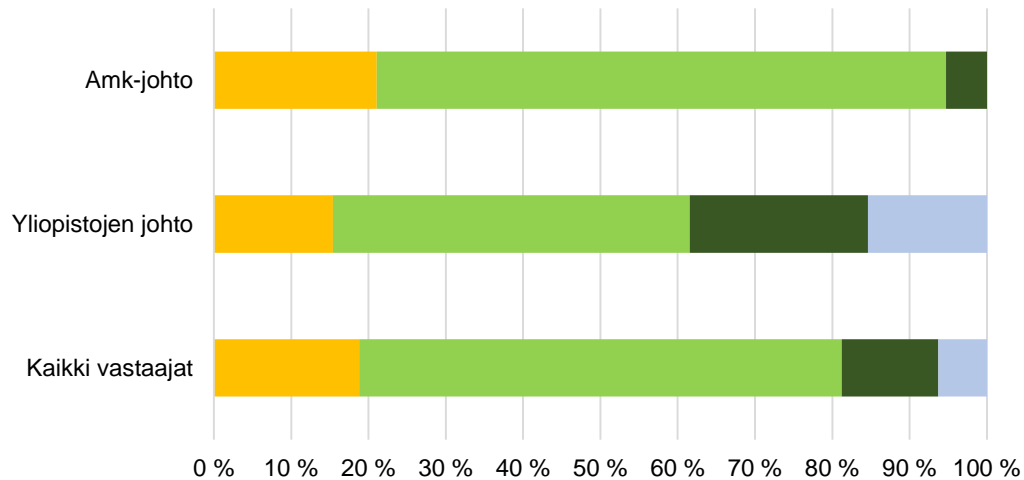

Saavutettavuuden edistämiseen saatu tuki

KORKEAKOULUN JOHTO

Väite: Korkeakouluni opetushenkilökunta pystyy kehittämään saavutettavuuteen liittyvää osaamistaan

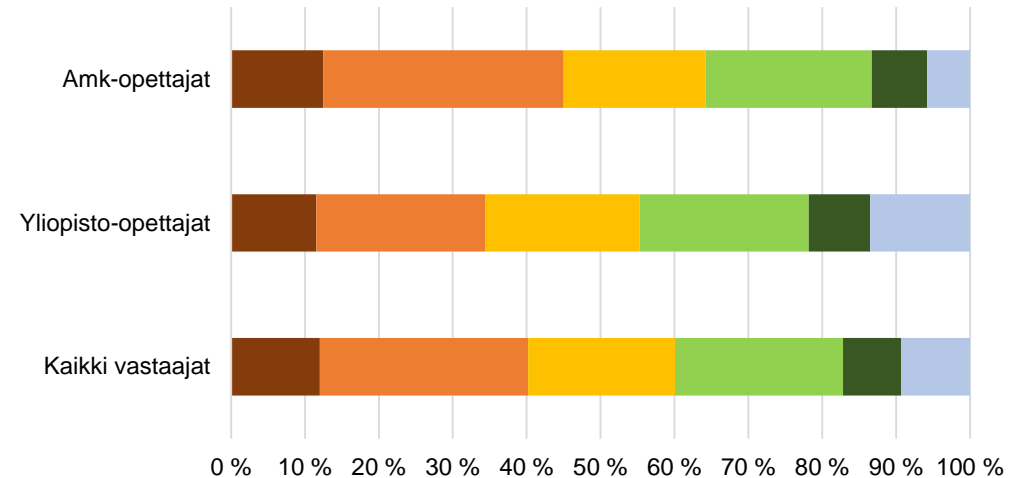

	Kaikki vastaajat	Yliopistojen johto	Amk-johto
■ Huonosti	0%	0%	0%
■ Melko huonosti	0%	0%	0%
■ Ei hyvin eikä huonosti	18,80%	15,40%	21,10%
■ Melko hyvin	62,50%	46,20%	73,70%
■ Hyvin	12,50%	23,10%	5,30%
■ EOS	6,30%	15,40%	0%

■ Huonosti ■ Melko huonosti ■ Ei hyvin eikä huonosti ■ Melko hyvin ■ Hyvin ■ EOS

OPETUSHENKILÖKUNTA

Väite: Korkeakoulu tarjoaa ohjausta saavutettavan opetuksen edistämiseen

	Kaikki vastaajat	Yliopisto-opettajat	Amk-opettajat
■ Huonosti	12%	11,50%	12,50%
■ Melko huonosti	28,20%	22,90%	32,50%
■ Ei hyvin eikä huonosti	19,90%	20,80%	19,20%
■ Melko hyvin	22,70%	22,90%	22,50%
■ Hyvin	7,90%	8,30%	7,50%
■ EOS	9,30%	13,50%	5,80%

■ Huonosti ■ Melko huonosti ■ Ei hyvin eikä huonosti ■ Melko hyvin ■ Hyvin ■ EOS

Opetushenkilökunnan kokemuksia heidän korkeakoululta saamastaan tuesta toteuttaa saavutettavaa opetusta

”Digikoulutusta on tarjolla webinaarien muodossa, mutta siihen ei ole varattua työaikaa erikseen. Se on joko tehtävä omalla ajallaan, tai sitten nipistettävä muualta. Esimiehen suhtautumista saavutettavuuteen en tiedä. [...] Strategiassa en muista lukeneeni saavutettavuudesta. Viime aikoina on keskitytty digiloikkaan ja verkko-opetuksen kehittämiseen. Kehittämisen keskiössä tuntuu olevan resurssien säästäminen, ei saavutettavuus.”

”Strategiset lauseet ja käskyt johdolta ei ole sitoutumista mihinkään. Resurssit, työnohjaus, motivointi ja palkitseminen puolestaan olisivat, jos toteutuisivat edes joltain osin.”

”Johto on sitoutunut ainakin paperilla, en tiedä toteutuuko se käytännössä.”

”Perus verkkototeutusten tekemiseen tarvittavat sähköiset työkalut ovat hyvin ohjeistettuja ja niiden käyttöön on mahdollista saada tukea. Sen sijaan esimerkiksi näytönlukuohjelmien tai sellaisille valmisteltavan materiaalin käytöstä en ole kuullut, enkä tiedä onko korkeakoulussamme kyseisestä asiasta vastaava henkilö. Yleisellä tasolla korkeakoulumme on toki sitoutunut saavutettavuuden tavoitteeseen, mutta käytännön sitoutuminen on nähdäkseni vielä hieman vajavaista.”

Kyselyn tuloksien yhteenvetoa

- Kyselyn pohjalta voidaan todeta, että
 - Korkeakoulujen johto näkee saavutettavuustilanteen olevan parempi, kuin miltä se näyttää opettajien näkökulmasta
 - Johto toi esiin rahoituksen ongelmat, mutta näki silti tilanteen olevan enimmäkseen hyvä.
 - Erot opettajien ja johtajien vastauksissa selittyvät osittain erilaisilla kysymyksenasetteluilla.
 - Opettajat kohtaavat erilaisia saavutettavuuteen liittyviä haasteita omassa työssään usein, mutta tällaiset käytännön haasteet eivät välttämättä näy johdolle saakka.
 - Viime vuosien rahoitusleikkaukset sekä rahoitusmallit ja niiden ohjaava vaikutus näkyivät sekä opettajien että johdon vastauksissa, ja tässä mielessä molemmat ryhmät kamppailevat samojen resurssiongelmien kanssa.

